అక్కడ పూచే జలతారు జాబిలిలోంచి మాత్రమే జనిస్తుంది 'జయసావేరి' రాగం. ప్రభాతవేళల్లో మంచు తెరలతో మునిగిపోయి, మహాద్భుతంగా వీస్తుంది 'మనోరంజని' రాగం. నిత్యం చీకటితో నిండిపోయి వుండే అక్కడి గుహల్లోంచి, వచ్చి వెళ్ళే రైలుబళ్ళ చక్రాల్లోంచి మిశ్రజాతి ఏకతాళం శబ్దస్ఫోరకంగా తాకుతుంది చెవుల్ని. అక్కడి ఎత్తయిన కొండలు యుగయుగాల్నుంచీ ప్రసారం చేస్తున్నాయి శీతకిరణాల్ని. అల్లిబిల్లిగా ఒకదాన్నొకటి అంటుకుపోయి వుండే ఆ పచ్చటి కొండలకింది లోయ ఒక మిసమిసల కిసలయల మయం.

గాలికొండపురానికి నైరుతిమూలగా వుంది ఆ మ్యూజిక్ స్కూల్. పచ్చి వెదుళ్ళతో కట్టి, పైన రెల్లుగడ్డి నేసిన పొడుగాటి ప్రార్ధనా మందిరం, దానికి కాస్త దూరంగా విద్యార్థుల సాధన కోసం నిర్మించిన పర్ణశాలలు. వాటికి ఇంకాస్త దూరంలో వచ్చివెదుళ్ళూ, దేవదారు చెక్కలతో నిర్మించిన లైబ్రరీ.

ఈ సమూహం చుట్టూ కర్రల్తో ఫెన్సింగ్ వేయించి, ముఖద్వారం దగ్గర అర్ధచంద్రాకారంలో బిగించిన సిరమిక్ బోర్డుమీద 'శివమంజులా సంగీత అకాడమీ' అన్న పేరు రాసి వుంటుంది.

ఇరవై ఏళ్ళక్రితం విజయనగరం మ్యూజిక్ కాలేజీలో చదువుకుని ఒక ఆడపిల్ల కడుపులో వుండగానే భర్తని పోగొట్టుకుంది ప్రభావతి.

ఇక మిగతా జీవితాన్ని ఎలా గడపాలా అని ఆలోచిస్తూ ఆ నెలల పిల్లని తీసుకుని ఈ గాలికొండపురం వచ్చి ఆ మ్యూజిక్ స్కూల్ పెట్టిన ప్రభావతి పెంచి పోషించుకుంటున్న ఒకే ఒక స్వప్నం- ఆమె కూతరు లీల.

2

సామాన్యమైంది కాదు లీల అందం.

కాటుకకంటే ముదురురంగులో వుండే ఆమె శిరోజాలు గాలికొండ మీంచి వీచే గాలులకీ ఆనందంగా కదుల్తుంటాయి. ఆమెకుండే ఆ పెద్దపెద్ద కళ్ళు కావ్యాల్లో వుండే నాయికల్లో ఏ నాయికకీ వుండవు.

ఎంత చవకరకం బట్టకట్టినా సమ్మోహనంగా ఇమిడిపోతుం దామె శరీరానికి, నడుస్తున్నప్పుడు కాళ్ల కుండే వెండి సిరిమువ్వలు ఆదితాళంలోనూ, అప్పుడప్పుడూ అటతాళంలోనూ ఘలంఘలిస్తుంటాయి. లీల అందంకన్నా ఇంకో మహాద్భుతాన్ని ఆమెకి ఆపాదించాడు ఆ ఈశ్వరుడు. అది- సంగీతం.

నిత్యం తన గుప్పెట్లో మృదువుగా దాచుకునే అందమైన పిల్లనగ్రోవితో జనప్రియ రాగాలన్నింటినీ అద్భుతాతి అద్భుతంగా వాయిస్తూ వుంటుంది లీల. చివర వెండి తొడుగులుండీ, రంగు రంగుల సిల్కు కుచ్చుల్తో లయబద్ధంగా ఊగే ఆ అందమైన పిల్లన గ్రోవి ఆమెకెప్పుడూ చేస్తూనే వుంటుంది చాకిరీ. మనసు ఆనందంతో గంతులు వేసినప్పుడు 'ఆహిర్ భైరవి'; మౌనంగా మసిలినప్పుడు 'మార్గహిందోళం', విషాదంతో మూల్గినప్పుడు 'చక్రవాకం' రాగాలు ధ్వనిస్తూ వుంటాయి ఆ పిల్ల పెదవుల్ని తాకే ఆ పిల్లన గ్రోవిలోంచి.

ఒక పన్నాలాల్ ఘోష్‌లాగా, హరిప్రసాద్ చౌరసియా లాగా, టి.ఆర్. మహాలింగంలాగా మహోన్నతంగా వెలిగిపోవాలన్నది ఆమె ఆశయం.

ఈ మారుమూల లోయలో రాక్షస సాధన చేశాక హఠాత్తుగా తన ప్రతిభని సంగీత ప్రపంచమంతా ప్రసరింపచేయాలన్నది ఆమె కాంక్ష. ప్రతిభావంతుల్నందర్నీ అధిగమించి వాళ్లు తనని మించిపోతే అణగ దొక్కేసి రాజ్యమేలా లన్నది ఆమె వాంఛ.

3

చలికాలం చీకటి రాత్రి అప్పుడే వెళ్లిపోయింది. మంచు మాత్రం మరీ దళసరి ముసుగేసుకుంది. పొడుగాటి టన్నెల్లోంచి బయటికొచ్చిన 1. W.K. పాసింజరు అప్పుడే ఆగింది గాలి కొండపురం రైల్వేగేటు స్టేషన్లో.

ఆగిన ఆ రైలులోంచి పల్చగా దిగిన పాసింజర్లలో దాసుకూడా వున్నాడు. రకరకాల సైజుల్లో ఒక తాడుకి కట్టివున్న పిల్లనగ్రోవిల కట్ట అతని కుడిచేతిలో వుంది. ఆ కట్టలో మధ్యమస్థాయి, అంతిమస్థాయి ఫ్లూట్లున్నాయి. బట్టలు కుక్కిన సంచి ఒకటి వేలాడ్తూ వుంది అతని భుజానికి.

కాస్త నల్లగా, కాస్త పొడుగ్గా, సన్నగా వున్నా సిరిగల ముఖం అతన్ది.

లూజుగావున్న కోరాఖద్దరు లాల్చీ వేసుకున్నాడు. వెలిసి, అక్కడక్కడా చిరిగిన నీలంరంగు జీనుప్యాంటు తొడుక్కున్నాడు. సాక్స్‌లేకుండా కాళ్ళకి బిగించుకున్న ఫ్యామా బూట్లు పాతబడిపోయి వున్నాయి.

అప్పుడే మంచు పొరలు కరిగి నేలమీద పడ్తున్న ఎండపొడల్ని తొక్కుకుంటూ సిగరెట్ వెలిగించుకుని నిర్లక్ష్యంగా నడుస్తున్నాడు.

మ్యూజిక్ స్కూలుకి కాస్త దూరంగా వుంది ఆ ముసలి పనసచెట్టు. దానికింద జేరారు స్టూడెంట్సంతా. మధ్యలో కూర్చుని 'పంతువరాళీ' పాడడం మొదలెట్టింది ప్రభావతి.

"స్వామి నిన్నే..." కుడి తొడమీద అరచేత్తో ఆదితాళం వేస్తూ ఆమె పాడుతుంటే కోరస్‌గా అందుకుంటున్నారు స్టూడెంట్స్. అప్పుడే అక్కడికొచ్చిన దాసు అపశృతిలో పాడుతున్న పిల్లలకి పిల్లనగ్రోవితో శృతి చూపించాడు.

అతను వాయించే విధానం చూసి జన్మలో ఎప్పుడూ పడనంత ముచ్చట పడిపోయిన ముసలి ప్రభావతి "ఎవర్నువు... ఏ ఊర్నుంచి వచ్చావు?" లాంటి ప్రశ్నలేమీ వెయ్యకుండా గుంపులో వున్న అప్పలాచారి అనే స్టూడెంట్‌ని పిల్చి ఇతన్ని హాస్టల్‌కి తీసుకెళ్ళమంది.

పొద్దుట ఉదయించిన సూర్యుడు పడమటి దిక్కుకి దిగకుండానే అక్కడొక పెద్ద టాపిక్ అయిపోయాడు దాసు. అతని గొప్పదనం గురించి గుబాళించడం మొదలెట్టిన గుసగుసలు లీల చెవులదాకా వచ్చాయి. బలంగా వంచి వదలిన చెట్టుకొమ్మలా లేచి నిలబడ్డ లీల అతను బసచేసిన కాటేజ్ ఎక్కడో కనుక్కుని పరుగెట్టింది.

లేడక్కడ.

ఫారెస్ట్ రేంజ్ ఆఫీసర్ సన్యాసిరాజు భార్య డెలివరీకి వెళ్ళింది. తీసుకొద్దామని సెలవుపెట్టి క్వార్టర్స్ తాళమేసుకు వెళ్ళిన ఆ మనిసి నెలరోజుల తర్వాత వచ్చి తలుపులు తెరిచాడో, లేదో ఇంటినిండా కలతిరుగుతూ కనిపించాయి పాములు.

వాటిని చూసి భయపడిపోతూ, ఊళ్ళోకొచ్చి కొందరు గిరిజనుల్ని తీసుకొచ్చాడు పట్టుకోవడానికి.

వచ్చిన ఆ గిరిజనులు రాత్రి పగలూ ప్రయత్నాలు చెయ్యడం మొదలెట్టారు. వెతక డానికొచ్చిన వాళ్ళలో ఒకడు చచ్చిపోయాడు తప్ప వచ్చిన పనవలేదు.

ఈ అడవిలో ఇక కాపురం చేసేదెలారా దేవుడో అని సన్యాసిరాజు మొత్తుకుంటున్న టైములో దూసుకుంటూ వచ్చిన దాసు క్వార్టర్సంతా కలతిరిగి ఆరుగంటల కాలంలో అరడజను పాముల్ని పట్టుకుని ఒడిసెల తిప్పినట్టు గిరగిరా తిప్పి విసిరిపారేశాడు.

ఇంకో పాముని ఈశ్వరుళ్ళా మెళ్ళో వేసేసుకున్నాడు.

అవాక్కయి నిలబడిపోయింది అతన్ని చూద్దామని వచ్చిన లీల. గబగబా అక్కడ్నుం చెళ్ళిపోతుంటే వెనకాలే పరుగెత్తింది.

రైలు బ్రిడ్జికింద కూర్చుని జేబులోంచి తాళంగుత్తిని మళ్ళీ బయటికి తీశాడు. వాటి మధ్యలో వున్న ఆ చిన్న మడత చాకు తీసుకుని అరికాలిమీద కర్కశంగా కోసి లోపలికి దిగిన నల్లతుమ్మ ముల్లుని బయటికి లాగేస్తున్న వాడల్లా ముఖం మీద నీడ పడేసరికి తలెత్తాడు.

నవ్వుతూ అతని పక్కన చతికిలబడ్డ లీల తనెవరో పరిచయం చేసుకుని సంగీతంలో తనకున్న ప్రవేశమేంటో, తనే దశ దాటిందో చెప్పింది.

ఏదీ ఎదురడక్కుండా వింటున్న దాసు ఎడంచెయ్యి జేబులోపెట్టి నలిగిపోయిన సిగరెట్ తీశాడు.

"అవునూ... ఎక్కడ నేర్చుకున్నావు సంగీతం?" అడిగింది లీల.

"సముద్రాల అనే గురువు ముందు మూడ్నెల్లు కూర్చున్నాను. ఆయన సొంత గొడవలు తప్ప శాస్త్రమేమీ చెప్పేవాడు కాదు. విసుగొచ్చి మానేశాను." చెప్పాడు దాసు.

"ఏదైనా వాయించు."

వాయించడం మొదలుపెట్టాడు. అతను వాయిస్తున్న పిల్లనగ్రోవి రంధ్రాల్లోంచి విడుదలవుతున్న ఆ రాగంలో విచిత్రంగా మెలితిరుగుతున్న గమకాల్ని వింటున్న లీల మైమరచిపోతోంది. తనని తను మరచిపోతున్న ఆమె కళ్ళు వర్షిస్తున్నాయి. విషాదంతో అలుక్కుపోతుంది ముఖం.

"ఏడుస్తున్నారేంటి, నేను వాయించింది నచ్చకా?" ఆపేసి అడిగాడు.

కళ్ళు తుడుచుకుంటూ నవ్వి "మైసూర్ వాసుదేవ అయ్యర్ పిబరే రామరసాన్ని చాలామంది విద్వాంసులు పాడగా, వాయించగా చాలాసార్లు విన్నాను. కానీ, ఇంత అద్భుతమూ, విషాదమూ దాంట్లో వున్నాయని ఇప్పుడే అర్థమైంది...ఎవరి దగ్గర నేర్చుకున్నావీ రాగం?" అడిగింది.

"మా ఊళ్ళో ఎవళ్ళో అంటే చెవినపడింది తప్ప ఈ రాగ లక్షణం నాకు తెలీదు. అసలు మీరు చెప్పే దాకా ఈ రాగం పేరే తెలీదు నాకు".

"అబద్ధం."

"నిజం."

"ఏ ఊరు మీది?"

"అన్నవరం."

"ఏం చేసేవాడివక్కడ."

చెప్పాడు. తండ్రి కొండమీదున్న సత్యనారాయణ స్వామి ఆస్థానంలో మంగలట. అప్పుడప్పుడూ వాళ్ళ నాన్నతోపాటెళ్ళి యాత్రికులకి గుండు గీసేవాడట. లేకపోతే గుళ్ళోకూర్చుని వుండిపోయేవాడట. మనసు బాగున్నప్పుడు బస్‌స్టాండ్‌కెళ్ళి వాయిస్తే జనం డబ్బులేసేవారట.

రెండు మూడుసార్లు శవాల్ని కూడా మోసేడట. అప్పుడు తాగేవాడట.

ఒకసారి వాళ్ళ నాన్న తాగొచ్చి వాళ్ళమ్మ జుట్టుపట్టుకుని, కొండకింది మెకానిక్ షెడ్ సత్తార్‌తో అక్రమ సంబంధం అంటగట్టి బండబూతులు తిట్టడం మొదలెట్టాడట. గొడుగు మడతపెట్టి బాదాడుకూడా. అది చూసి సహించలేని తను మొలకున్న బెల్టు తీసి చితక్కొట్టేశాడట.

వాళ్ల నాన్న దక్కన్ సిగరెట్లు కాల్చేవాడట. అతను చనిపోయిన రోజు శవం పక్కనే వున్న సిగరెట్ పెట్టి తీసుకుని జీవితంలో మొట్టమొదటిసారిగా సిగరెట్ కాల్చేడట. అప్పట్నుంచీ అలవాటయిందట సిగరెట్లు కాల్చడం. తన తాళాల గుత్తిలో వుండే ఆ చిన్న మడత చాకు కూడా వాళ్ళ నాన్నదేనట.

ఒకరాత్రి ఒక అమ్మాయి దగ్గరకెళ్తే 'అబ్బ పెదాలు చూడు రక్తం వచ్చేలా కొరికేవ్" అందట ఆ పిల్ల. అది చూసి జాలిపడిన తను 'అయ్యయ్యో ఆవేశంలో చేసేశాను. నే చేసిన పనికి శిక్ష నేనే వేసుకుంటాను' అని మడతచాకు విప్పి తన మోచెయ్యి కసుక్కున కోసేసుకుని చారెడు రక్తం ఆ పక్కంతా చల్లేడట. ఒకరోజు హాస్పటల్లో చేరిన ఆ పిల్లకి రక్తం కావాలంటే తనే ఇచ్చాడట.

విచిత్రంగా వున్న అతని కథ విన్న లీల "మరి సాధన ఎప్పుడు చేసేవాడివి?" అంది.

"బుద్ధి పుట్టినప్పుడు వాయించడంతప్ప సాధన చేద్దాం అని నేనెప్పుడూ కూర్చోను."

దాసు చెప్పిందాంట్లో పచ్చి నిజాలే తప్ప అబద్ధం ఎక్కడా అనిపించలేదు లీలకి. నిజమే! నిజంగా అతనికి శాస్త్రం తెల్సివుంటే ఎందుకు చెప్పడు. అలా చెపితే అతని కీర్తిప్రతిష్టలు పెరుగుతాయి తప్ప ఏ మాత్రం దిగజారవుగదా!

ఏంటీ విచిత్రం. ఏమీ తెలియని, ఏ శాస్త్రం చదవని, ఏ సాధన చెయ్యని ఈ మనిషికి ఇంత ప్రతిభ ఎలా వచ్చింది? ఎన్నోఏళ్ళుగా రాత్రీ పగలూ సాధన చేస్తోంది తను.

అయినా ఇతనంత అద్భుతంగా పిల్లనగ్రోవి రంధ్రాలమీద వేళ్ళని ఎందుకు నాట్యం చేయించలేక పోతోంది. జీవితంలో ఏనాడూ ఆలోచించనంత తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్న ఆమె కీ సమస్య ఏ మాత్రం అంతుపట్టని జటిల సమస్యగా తయారయ్యింది. శరీరాన్ని కొరికేసేలా వీస్తున్న ఆ చలిగాలిలో చెమటలు పోస్తున్నాయి.

ఆ రాత్రి ఆమెకి శివరాత్రి అయ్యింది.

4

రైల్వే ఎంప్లాయిస్ పిల్లలు క్రికెట్ ఆడ్తుంటే వాళ్ళలో కల్సిపోయి బౌల్ చెయ్యడానికి వెళ్తున్న దాస్‌ని వెనక్కి లాక్కొచ్చిన లీల రకరకాల ప్రశ్నలెయ్యడం మొదలెట్టింది మళ్ళీ.

కోపం వచ్చేసింది దాస్‌కి. "పిల్లల్తో ఆడుకోనియ్యకుండా ఏంటండీ ఇదీ?"

నవ్వేసిన లీల "అదికాదు, దాసూ, మూడు శృతి తర్వాత నాలుగే వుంటుంది. మూడున్నర ఎందుకుండదో చెప్పు?" అంది.

మాట్లాడలేదు దాసు.

"సంగీతంలో రిథమ్ గొప్పదా? మెలోడి గొప్పదా?"

"చూడండి మీరేం చెప్పండి చేస్తాను. ఆ వెళ్ళే రైలుకింద మెడ పెట్టమనండీ-పెడతాను. అంతేకానీ ఇలాంటి భేతాళ ప్రశ్నలేసి ప్రాణాలు తియ్యకండి" అనేసి వెళ్ళిపో బోతుంటే రెక్క పట్టుకుని బలవంతంగా ఆపేసిన లీల, "నేనేం చెప్పినా చేస్తానన్నావ్‌గదా! నిజంగా చేస్తావా?" అంది.

"చేస్తాను, ఆ చెప్పేదేదో కాస్త అర్జంటుగా చెప్పెయ్యండి." క్రికెట్ ఆడ్తున్న పిల్లలకేసే చూస్తూ అన్నాడు.

"సరే నా పిల్లనగ్రోవితో ఖరహరప్రియ కొంత వాయించి ఆపేస్తాను. మిగతాది నువ్వు వాయించాలి... చూడూ... ఖరహరప్రియ అవుట్‌లైన్ తెల్సుగదా! చతుశృతి రిషభం సాధారణ గాంధారం శుద్ధ మద్యమం పంచమం చుతుశృతి దైవతం కైశిక నిషాదం..."

చాలా ఇరిటేట్ అయిపోయిన దాసు "మీరు చెప్పిన దాంట్లో ఒక్క ముక్క అర్థమైతే కత్తి పట్టుకొచ్చి కసక్‌మని కోసెయ్యండి నా మెడ...నాకేం తెలియదు మొర్రో అంటే ఎందుకండీ చంపుతారు?"

"అబ్బా అరవకు, దాసూ! ఇదిగో నేను వాయించి ఎక్కడో ఆపేస్తాను. వెంటనే నువ్వు కంటిన్యూ చెయ్యాలి సరేనా?"

వర్షం చినుకులు రాలడంతో ఆట ఆపేసిన పిల్లలు క్వార్టర్స్‌లోకి పారిపోవడం చూసిన దాసు "సరే కానివ్వండి" అన్నాడు.

కావ్యనాయికలా నిలబడ్డ లీల అందంగా పిల్లనగ్రోవి అందుకుని వాయించడం మొదలెట్టి అయిదు నిమిషాలు కూడా అవ్వకుండా హఠాత్తుగా ఆపేసి కంటిన్యూ చెయ్యి అని సైగ చెయ్యడంతో అదే రాగాన్ని అరగంటసేపు ప్లే చేశాడు తన బేస్ ఫ్లూట్‌తో.

అవాక్కయిపోయిన లీల 'నటభైరవి' వాయించి ఒక స్టేజ్‌కెళ్ళిన వెంటనే ఠక్కున ఆపేయడంతో, అమాంతంగా అందేసుకుని అదే రాగాన్ని ఫోక్ టచ్ వచ్చేలా వాయించేశాడు.

వింటూ ఆ తన్మయత్వంలో శిల్పం అయిపోయిన లీల కాంప్లికేటెడ్ రాగం అయిన 'కానడా' అందుకుంది.

ఎన్నెన్నో మలుపులు తిప్పుతూ మూడు స్థాయిలకీ మారుస్తూ మూర్ఛపోయేలా చేశాడా సౌందర్యరాశిని.

జాగరణ చేస్తోంది లీల. ఎంత ఆలోచించినా అంతుపట్టడం లేదు దాసు ప్రవర్తన. సంగీతం మీద తపన లేదు. వాయిద్యం తీసుకుని సాధన చెయ్యడు. సాధ్యం కానిది ఎలా సాధ్యం అవుతుం దీ మనిషికి.

ఏమిటీ లీల?

అతని ప్రతిభ చూస్తుంటే పాదాలమీద పడాలి. మరోపక్క ఆలోచిస్తుంటే ఇంత కృషి చేస్తున్నా అతనిముందు ఎందుకూ పనికిరాకుండా పోతున్నానే అన్న ఈర్ష్య దొలిచేస్తోంది.

ఆ రాత్రి శివరాత్రి అయ్యింది లీలకి. నిద్ర పోబోతూ అనుకుంది అతన్ని నాశనం చెయ్యాలి... సర్వనాశనం చేసి తను మాత్రమే సామ్రాజ్ఞి కావాలని.

ఉదయం పదిగంటలకు లేచి, దుప్పటి కప్పుకుని స్కూలు బయటికొచ్చాడు. పెద్ద పెద్ద పనసకాయలూ, కమలాఫలాల బుట్టలూ మోసుకుంటూ అటుగా వెళ్తున్నారు కొండవాళ్ళు.

ఆ గుంపు అందంగా ఆకర్షించింది దాసుని. వాళ్ళ దగ్గరకెళ్ళి ఒక పనసకాయ ఇవ్వండని అడిగాడు.

తలలమీదున్న చాలా కాయల్ని చూపిస్తూ ఈ కాయలన్నీ సిమిలిగూడా స్టేషన్‌దాకా మోసుకొస్తే ఇస్తాం అన్నారు వాళ్ళు.

ఏ మాత్రం ఆలోచించకుండా వాటిని నెత్తిమీద పెట్టేసుకుని మోసుకెళ్ళి వాళ్ళిచ్చిన పనసకాయని కోసి తొనల్ని స్టూడెంట్స్ అందరికీ పంచిపెట్టాడు.

బాగా రాత్రయింది. చిక్కగా వుంది చీకటి. సుళ్ళు తిరుగుతూ వీస్తోంది గాలి. ఊరిలో జనం, గూటిలో గువ్వలు, లోయలో అందాలు నిశ్శబ్దంగా నిద్రోతున్నాయి.

గాలికొడమీంచి గూడ్స్ ట్రైనొకటి వెళ్తోంది.

గదిలో కూర్చుని పిల్లనగ్రోవితో సాధన చేస్తున్న లీల బయటి చెక్కగేటు శబ్దానికి లేచి కిటికీలోంచి తొంగి చూసింది.

గేటు తియ్యమని గొడవ చేస్తున్నాడు దాసు.

"ఇంత రాత్రిపూట బయటికెక్కడి కెళ్ళావ్." అడుగుతున్నాడు ఒరియా వాచ్‌మేన్.

"అరకులో 'జీవనతరంగాలు' సిన్మా ఆడ్తుంటే వెళ్ళాను." చెప్పాడు దాసు.

"నీ ఇష్టానికి బయట తిరిగి, ఎప్పుడు బడితే అప్పుడొస్తే ఇక్కడి గేటు తలుపులు తెరవబడవ్. అది రూలు" అంటున్న ఆ వాచ్‌మేన్‌ని తోసుకుంటూ లోపలికి వచ్చిన దాస్ ఎదురుగా నిలబడి వుంది ప్రభావతి.

ఆమెని కూడా పట్టించుకోకుండా వెళ్ళిపోతున్న దాస్‌ని ఆపి, వెళ్ళిపొమ్మంది.

వాళ్ళమధ్యలో కొచ్చిన లీల "ఉండనియ్యి" అంది.

కూతురుకేసి ఆశ్చర్యంగా చూసిన ప్రభావతి "ఏంటి నువ్వు మాట్లాడుతున్నది?" అంది.

"అతన్ని ఉండనియ్యమ్మా!" అంటూ తల్లి దగ్గరకొచ్చి "ఈ క్షణం నించీ ఇతన్ని ఒక పద్ధతిలో నడిపే పని నాది...సరేనా" అంది.

ఎప్పుడూ మాటాడని కూతురు వింత మాటలకి ఏం చెప్పాలో తోచడంలేదా ముసలావిడకి.

5

రాత్రంతా కూనిరాగాలు తీసి తెలతెలవారే ముందు దుప్పట్లోకి దూరబోతే తడిసిముద్దయి చల్లగా తగిలింది. చాపా, దిండూ అన్నీ తడిసిపోయి వున్నాయి. వర్షంగానీ కురిసిందా అని వెదురు కిటికీలోంచి చూస్తే నవ్వుతూ కనిపించిన లీల "ఇది నిద్రపోయే సమయం కాదు...స్నానాల దడిలో వేడ్నీళ్ళు వున్నాయి" అంది.

ఆమె నవ్వులో వింత ఆకర్షణని గమనించి కూడా నడిచాడు. స్నానాల దడి బయట్నించీ పళ్ళు తోముకునే పుల్ల, సబ్బుబిళ్ళ అందిస్తుంటే ఇంతకుముందు లేని కొత్త ఉత్సాహం పుట్టుకొచ్చేస్తోంది.

ఆమె పెంచుకుంటున్న జింకపిల్లలా చెప్పినట్టల్లా చేస్తున్నాడు దాసు.

సరిగ్గా ప్రార్థన సమయానికి అందరిమధ్యా నిలబడ్డ దాసుని చూసి కంగారుపడింది ప్రభావతి.

సాధన కూడా అయ్యాక నిదురొచ్చి ఒక మూలకి జారుకోబోతుంటే టీ కప్పుతో వచ్చేసింది లీల. కప్పు పట్టుకోబోతుండగా ఆమె తెల్లని వేళ్ళు అతని నల్లని వేళ్ళను తాకాయి.

జన్మలో ఎప్పుడూ రాని, ఇక రాబోని వింత ఆవేశం, ఆనందం అతనిలో.

గళ్ళ దుప్పటి దాసు మెడకి కట్టి హెయిర్‌కటింగ్ చేసింది లీల. బోసుబెడ దొరగారి బంగ్లాముందు కుయుడు చెట్టుకాయల్తో తలంటింది. అరచేతిలో పెద్ద కాకరాకు పెట్టి గోరింటాకు పెట్టింది.

అందరూ చేసే భోజనంకాక అతని కోసం ఆగాకరకాయ కూర ప్రత్యేకంగా వండడం మొదలెట్టింది.

ఆ తెల్లవారుఝామున చినుకులు పట్టం మొదలెట్టాయి సన్నగా. నిద్రలేచిన లీల లాంతరుతో బయటికొచ్చి ముగ్గులేస్తోంది. తాటాకు గొడుగులో వచ్చిన దాసు, వర్షం చినుకులు ఆమెమీద పడకుండా పట్టాడు.

నవ్వుతూ అతన్ని చూసిన లీల అడిగింది. "నువ్వు అప్పుడే లేచిపోయావా?"

"అసలు నిద్రపోతేగదా లేచిపోవడానికి."

"రాత్రంతా ఏం చేసేరు?"

"అర్ధరాత్రిదాకా కలగన్నాను."

"అక్కడ్నించి తెల్లవారేదాకా?"

"కన్నకల నిజమైతే ఎంత బాగుంటుందో అనుకున్నాను."

మువ్వల్ని ముఖ్‌మల్ గుడ్డలో కట్టి గలగల్లాడించినట్టు నవ్వేసింది లీల.

6

స్టేషన్ స్టాఫంతా పూలమాలలతో నిలబడ్డారు. కాస్సేపట్లో ఆగబోయే ట్రైన్‌లోంచి ఆ లైనుకి జోనల్ మేనేజర్ అయిన వాసుదేవ నాయర్‌గారు ఫ్యామిలీతో దిగబోతున్నా రా స్టేషన్‌లో.

మొట్టమొదటిసారిగా ఆయన ఈ ఊరు వస్తున్నందుకు టెన్షన్‌గా వుంది అందరికి.

చిమిడిపల్లి స్టేషన్ వదిలిన పాసింజరు పది నిమిషాలకల్లా గాలికొండపురం రైల్వేగేటు స్టేషన్లో ఆగింది.

ఎత్తుగా, బలంగా మిలటరీ క్రాఫ్‌తో, ఫుల్ సూట్‌లో నాయర్ వెనకాలే ఆయన ప్రాణమిత్రుడైన పార్థసారథీ దిగారు.

ఎత్తైన గాలికొండ దిగి ఊళ్ళో కొంతదూరం నడిస్తే ఎదురయ్యే హేట్‌హిల్‌మీద కట్టిన రైల్వే గెస్ట్ హౌస్‌లో విడిది ఏర్పాట్లు ఘనంగా చేశారు.

శాంతమూర్తి కళలంటే ప్రాణం ఇచ్చే గొప్ప వ్యక్తి అయిన వాసుదేవ నాయర్‌కి మిత్రుడైన పార్థసారథికి అరవైయేళ్ళకి పైనే వుంటుంది వయసు. న్యూయార్క్‌లో ఓరియంటల్ కాంపాక్ట్ డిస్క్ మేన్యుఫాక్చరింగ్ కంపెనీ పెట్టిన పార్థసారథి- ఎల్. సుబ్రమణ్యం, కిషోరీ అమోంకర్, సుధా రఘునాధన్, శృతీ సడోలికర్‌లాంటి విద్వాంసుల ప్రోగ్రామ్స్ డిస్కులుగా విడుదల చేస్తూ మన ఇండియన్ మ్యూజిక్ గొప్పదనానికి పాపులారిటీ తీసుకురావడానికి నిత్యం శ్రమిస్తున్న అతను రెండు వారాలు వుండేలా రమ్మని ప్రాణమిత్రుడు పోరుతుంటే ఇండియాకి రాక తప్పలేదు.

అనీజీగా ఊళ్ళోకి దిగిన పార్థసారథి ఈ దండకారణ్యం మధ్యలో వున్న ఎత్తైన కొండల్నీ, అత్యంత సుందరమైన లోయల్ని చూసి చలించి పోయాడు.

మీసాలరాజు మిలటరీ హొటల్లో మేకపోతు పలావూ, అడివి కోడి వేపుడూ, పప్పురొయ్యల్తో పకోడీలు, కొరమేను ఇగురూ వండించిన స్టేషన్ సూపరింటెండెంట్ ముత్యాలరావు చాలా గ్రాండ్‌గా ఎరేంజ్ చేసేడు డిన్నర్.

రాత్రయ్యింది.

చీకటి బాగా చిక్కబడింది.

ఊరంతా మాటు మణిగింది.

చలిగాలి సుళ్ళు తిరగడం మొదలెట్టింది.

స్కాచ్‌బాటిలూ, గ్లాసూ ఐస్‌క్యూబ్‌లున్న ఫ్లాస్క్‌నీ గెస్ట్‌హౌస్ బయట లాన్‌లో వున్న టీపాయ్ మీద పెట్టడం అయ్యాకా చేతులు కట్టుకుని నిలబడ్డ రైల్వేస్టాఫ్‌ని ఇక ఇళ్ళకు వెళ్ళిపొమ్మని చెప్పాడు నాయర్. లోపలికెళ్ళిన పార్థసారథి ఒక పోర్టబుల్ టేప్‌రికార్డర్ తీసుకొచ్చి ప్లే బటన్ నొక్కాడు.

ప్లే అవుతున్న టేప్‌రికార్డర్‌లోంచి మంద్రస్థాయిలో వినిపిస్తోంది పన్నాలాల్ ఘోష్ ఫ్లూట్.

ఆ కాన్సర్ట్ వింటూ ఆల్కహాల్ తాగడం అలవాటు పార్థసారథికి. ఒకో రాత్రయితే ఆ సంగీతంలో లీనమై తాగడం కూడా మానేస్తాడు.

రాత్రి దాటుతూంది. చుట్టూ వున్న కొండల మీంచి వీచేగాలి కాస్త ఉధృతమైంది.

రెండు పెగ్గులయ్యాక నిద్రొస్తోందని లోపలికెళ్ళి పోయాడు నాయర్.

ఆ కొండగాలిని ఆహ్వానిస్తూ ఒంటరిగా తాగుతున్న సారథికి వీస్తున్న ఆ గాలిలో ఏదో నాదం కలిసి వినిపించినట్టయ్యి రికార్డర్ ఆఫ్ చేశారు.

నిశ్శబ్దం.

రికార్డర్ ప్లే బటన్ నొక్కబోతుండగా మళ్ళీ వినిపించింది.

దిగ్గున లేచిన పార్థసారథి ఆ నాదం వినిపించినవేపే ఆ కటిక చీకట్లో ఒంటరిగా అన్వేషిస్తూ నడుస్తున్నాడు.

ఊరికి దూరంగా వున్న రైలు బ్రిడ్జికింద కూర్చున్న దాసు తన ప్రాణానికి ప్రాణమైన లీలను స్మరించుకుంటూ, ఒకానొక చిత్రమైన తన్మయత్వానికి లోనవుతూ తన పిల్లన గ్రోవితో ఎన్నో గంటలనించీ ఆలపిస్తున్న వాడల్లా చీకట్లో తన ఎదురుగా నిలబడ్డ పార్థసారథి రూపాన్ని గమనించి ఠక్కున ఆపేసి "ఎవరు?" అన్నాడు.

"నీ భక్తుణ్ణిలే... వాయించు" అన్నాడు పార్థసారథి.

"ఈ చీకట్లో ఇక్కడి కెందుకొచ్చారు?" అన్నాడు దాస్.

"నువ్వు వాయించిన ఆ రాగం పేరేంటి?"

"నాకు తెలీదు...నాకు సంగీతం రాదు."

"సంగీతం రాదా?" నవ్వేసిన పార్థసారథి "పిచ్చివాడా అసలు సంగీతమంటే ఏంటో తెలుసా? మన హృదయం లోపలి అనుభూతి... నిజమైన కళాకారుడికి అది వుంటే చాలు. అదే వున్నవాడు ఈ సైన్స్ తెలుసుకోవాల్సిన పనిలేదు... మహావిద్వాంసుడ్ని సొంతంగా ఒక ట్యూన్ చేయమను. చెయ్యలేడు. సా...పా...సా అంటే ఏంటో తెలియకపోయినా పర్లేదు. గుండె ఆఖరి గుహలో వుంటుందే - ఆ ఇన్నర్ ఫీలింగ్ - అది వుంటే చాలు. రాళ్ళు నీళ్ళలా కారతాయ్. బాణీలు పంచ రంగుల వోణీలు కడతాయ్...నువ్వు రెండో కోవకి చెందిన మహానుభావుడివి!!!"

7

తూర్పున ఎర్రవారి తెల్లవారింది.

ప్రతి రాత్రి చీకటిరంగు దుప్పటి కప్పుకుంటూ యుగంసేపు యవ్వనంలో మిగిలిపోయే గాలికొండ పుర నివాసి పరదేశిని 'ఆజారే పరదేశీ' అని పహాడి రాగంలో ఆలపిస్తూ ఆహ్వానించి తుషారంలో విహారం చేయించి ఆవహిస్తున్నాను అని చెప్పి మరీ ఆవులించి తనలో ఐక్యం చేసుకునే సర్వ సౌందర్యరాశి తన ముదురు పచ్చచీర కట్టుకోవడం అప్పుడే మొదలెట్టేసింది.

ప్రభావతి మ్యూజిక్ స్కూల్లోకి వచ్చి నిలబడ్డ పార్థసారథి, డివిజినల్ మేనేజర్ వాసుదేవ నాయర్ వెనకాల రైల్వేస్టాఫ్ మొత్తం నిలబడుంది.

కొన్ని నిముషాల్లో ఆమె కథనం అంతా విన్న సారథి ప్రభావతికి దగ్గరగా వచ్చి "చూడండమ్మా! మహానుభావులూ, మేధావులూ నూటికో, కోటికో పుడ్తారు అంటారు. నమ్ముదాం. అత్యంత విలువైన ఏకముఖి రుద్రాక్ష నేపాల్ అడవుల్లో కొన్ని సంవత్సరాలకొకసారి ఒక్కటంటే ఒక్కటి మాత్రమే కాస్తుందట. అలాంటి గొప్ప జాతికి చెందిన మనీషి ఈ దాసు.

ఇంతటి గొప్పవాడు ఈ చీకటి అరణ్యం మధ్యలో అనామకుళ్ళా మిగిలిపోవడం అన్యాయం. ఒక టి.ఆర్. మహాలి గంలాగో, పన్నాలాల్ ఘోష్‌లాగో, హరిప్రసాద్ చౌరసియా లాగో, ఫస్ట్ ఏషియన్ సింఫనీ కంపోజర్ అయిన ఇళయరాజాలాగో వెలగాలి. కాబట్టి ఇతన్ని నాతో తీసుకెళ్తాను. ఒక అనాథగా నిన్నగాక మొన్న ఇక్కడికి వచ్చిన ఇతన్ని నా కూడా తీసుకు వెళ్ళడానికి ఎవరి అభ్యంతరం లేదనుకుంటాను."

ఒక మూల నిలబడ్డ లీల పార్థసారథి చెప్పిందంతా విని ఎటో చూస్తూంది. చాలా తీవ్రంగా ఆలోచిస్తూంది.

తన ప్రాణంకంటే ఎక్కువగా ఇష్టపడ్డ లీలని వదిలి వెళ్ళడానికి ఎంతమాత్రం ఇష్టంలేని దాసు ఆమెకేసే చూస్తున్నాడు.

"ఎవరూ మాటాడరేంటి?" అని పార్థసారథి వేసిన ప్రశ్నకి అంతసేపూ మూల నిలబడి వున్న లీల ముందుకొచ్చింది.

ఏంటన్నట్టు చూశాడు సారథి.

"చూడండి బాబూ! మేం గుర్తించలేని ఇతనిలో గొప్పదనాన్ని మీరు గుర్తించినందుకు చాలా సంతోషం. ఇతను ఈ అడవి దాటి మీ కూడా వెళ్తే నిజంగానే చాలా గొప్పవాడైపోతాడు. ఈ జన్మలో ఈ పక్కకి రాడు కూడా. కాబట్టి మాదో కోరిక."

"ఏంటమ్మా?" అడిగాడు పార్థసారథి.

"మా అమ్మ ఈ అడవిలో మ్యూజిక్ స్కూల్‌పెట్టి ఎల్లుండికి పద్దెనిమిది సంవత్సరాలు అవుతుంది. ప్రతి ఏడూ వార్షికోత్సవం జరుపుకుంటూనే వస్తున్నాం. మీరూ, ఇతనూ ఆ రోజువరకూ వుండివెళ్తే చాలా కృతజ్ఞులం".

ఆనందంగా తలూపిన పార్థసారథి "తప్పకుండా" అన్నాడు.

ముందు సారథికీ, తర్వాత దాసుకీ నమస్కారం పెట్టిన లీల "చాలాసంతోషం. ఇక్కడ మమ్మల్నందర్నీ వదిలేసి వెళ్లిపోయి త్వరలో ఒక ఫేమస్ పర్సన్ కాబోతున్న శ్రీ దాసుగారు ఆ రోజు స్టేజిమీద వారి మురళీ నాదంతో మా సభ రక్తి కట్టించడానికి ఒప్పుకుంటా రను కుంటాను" అనేసి వెళ్ళిపోయిం దక్కడ్నించి.

★★★

ఎత్తైన కొండలమీంచి గుండెలదిరేలా శబ్దాలు చేస్తూ ఉధృతంగా కిందికి ప్రవహిస్తున్నాయి జల పాతాలు.

కొండమీది కెక్కిన దాసు తన చేతిలో వున్న పిల్లనగ్రోవు లన్నింటినీ అగాధంలోకి విసిరేశాడు.

పరుగున అక్కడికొచ్చిన లీల "ఏంటి నువ్వు చేసిన పని" అంది.

"నాకు ఏ కీర్తీ వద్దు. నువ్వు తప్ప ఈ ప్రపంచంలో ఇంకేదీ వద్దు. అందుకే ఈ పని చేశాను" అన్నాడు.

"విషయం చాలావరకూ వచ్చింది. ఇప్పుడు నువ్వు కాదన్నా ఊరుకోరు వాళ్ళు. రేపు జరగబోయే ఫంక్షన్‌కి వాయించి తీరాలి నువ్వు. వాళ్ళ కూడా వెళ్ళాలి కూడా."

"నా జీవితం నా ఇష్టం. మొదట్నించీ అలాగే బతుకుతూ వస్తున్నాను నేను"

"ఇప్పుడు మాత్రం నీ జీవితం నీ ఇష్టం కాదు."

"ఎందుకు కాదు."

"నీలో వున్న అసాధారణమైన ప్రతిభ ఇన్నాళ్ళూ ఎవరికంటా పళ్ళేదుగాబట్టి..." అంటూ అతని దగ్గర కొచ్చిన లీల "చూడు దాసూ! ఏ కోటిమందిలోనో ఒకడిలో వుండే గొప్పదనం నీకు ఆపాదించాడు ఆ ఈశ్వరుడు. అరుదుగా పుట్టే నీలాంటి గొప్పవాళ్ళు కాదన్నా అవతలివాళ్ళు ఊరుకోరు. నీ మీద దమనకాండ జరిపన్నా ఆ పని చేయించి తీరతారు. నా మాట విను. రా నా కూడా" అంది.

"వింటాను. నిన్ను విడిచిపెట్టి మాత్రం నే నెక్కడికి వెళ్ళను." మొండిగా అన్నాడు దాసు.

నవ్వేసిన లీల సైగచేసింది తనతో రమ్మని.

ఆమె ప్రేమామృతవర్షంలో సర్వం తడిసిన దాసు, ఆమె రగిలించిన ప్రేమజ్వాలలో జ్వలించిపోతున్న దాసు, ఆమె ప్రేమసామ్రాజ్ఞి లాలనలో చిగురించిన శిల అయిన రాజు ఆమె వెనకే నడిచాడు.

8

రెండోరోజు సాయంత్రం

ప్రభావతి మ్యూజిక్ స్కూలు పద్దెనిమిదవ వార్షికోత్సవానికి అక్కడి స్టూడెంట్సూ, ఊళ్ళనించీ వచ్చిన వాళ్ళ తాలూకూ పేరెంట్స్‌తోపాటు గాలికొండపురంలో వుండే సంగీత విద్వాంసులు, అరకులోను, డముకులోనూ వుండే పెద్దలూ, అనంతగిరిలో ప్రముఖులూ కూడా రావడంతో ఎటు చూసినా జనంలో పెద్ద సందడి మొదలైంది స్కూలు ఆవరణలో.

స్టేజిమీదకొచ్చి సభకి నమస్కారం చేసిన లీల దాసులో గొప్పదనాన్ని గుర్తించిన పార్థసారథిని చాలా గొప్పగా పొగిడి ఆయనకి కృతజ్ఞతలు చెప్పాకా ఇక దాసు గురించి కూడా ఆయనే చెబితే బాగుంటుంది అంది.

వేదికమీదికొచ్చిన పార్థసారథి-

"శ్రీ దాసు మామూలు మనిషి కాదు. సంగీతం గురించి స్థాలీపులాక న్యాయంగా కూడా తెలీ దతనికి. అయినా అతని పిల్లనగ్రోవి ద్వారా రాగాలు అలపించి రోగాలు నయం చెయ్యగల మహావైద్యుడు. శిలతో చేసిన మురళినైనా అతనిచేతి కిస్తే డెబ్బై రెండు మేళ కర్తరాగాలూ అవలీలగా వాయించగలడు. సప్తతాళాల్నీ చూపుడువేలుతో శాసించగలడు. గాలిలో సంగీతాన్ని సృష్టించగలడు. సంగీతంలో నిశ్శబ్దాన్ని నిర్మించగలడు. ఇప్పుడు ఆయన తమ వేణునాదంతో కొంతసేపు మనల్ని అలరింపజేస్తారు. అది వినబోతున్న మనం నిజంగా ధన్యులం" అన్నాడు.

ఇంకో దేశంలో స్థిరపడ్డ గొప్పవాడైన పార్థసారథి దాస్ గురించి ఇంత గొప్పగా పొగుడుతుంటే మతులు పోయాయి అందరికీ. వేణునాదం ఎంత త్వరగా ప్రారంభిస్తాడా అని ఉత్కంఠతో ఎదురుచూస్తున్న జనం పూనకం వచ్చినట్టు ఊగిపోతూ దాసుని స్టేజి మీదకి రమ్మని అరుస్తున్నారు.

వేదికమీది కొచ్చిన దాసు అందరికీ నమస్కారం చేస్తుంటే జనం కొడ్తున్న చప్పట్లకి ఆ పరిసరాలన్నీ మారు మ్రోగిపోతున్నాయి. ఇదిలా జరుగుతుండగా సరికొత్తదైన, ఖరీదైన ఒక పిల్లనగ్రోవితో స్టేజిమీద కొచ్చిన లీల దాన్ని దాసు కందించింది.

"లీలా! నిన్ను'వదిలిపెట్టి నే నెక్కడికి వెళ్ళను. నువ్వంటే నాకు ప్రాణం".

"నేనంటే నిజంగా ఇష్టమా?"

"చెప్పానుగదా... నా ప్రాణంలో ప్రాణమని."

"అయితే ఈ పిల్లన గ్రోవితో వాయించా లిప్పుడు."

అయిష్టంగా దాన్ని అందుకున్నాడు దాసు.

మైకుముందు కొచ్చిన లీల "శ్రీ దాసు ఇక తమ వేణుగానం ప్రారంభిస్తారు" అని ఎనౌన్స్ చేసి స్టేజి దిగేసి జనంలో కూర్చుంది.

ఇక వాయించడానికి సిద్ధమైన దాసు తన పెదాలని లీల బహూకరించిన పిల్లనగ్రోవికి ఆన్చి, రెండు చేతుల వేళ్ళనీ ఏడుస్వరాల్నీ ప్రసారంచేసే రంధ్రాల మీద ఆన్చబోయి ఆగిపోయి చూశాడు. సహజంగా పిల్లనగ్రోవికి వుండే రంధ్రానికి మధ్య దూరం అంగుళంన్నర వుంటుంది. కానీ లీల బహుమతిగా ఇచ్చిన ఈ పిల్లనగ్రోవి విచిత్రంగా వుంది. రంధ్రానికి రంధ్రానికి మధ్య మూడు అంగుళాల దూరం వుంది.

గమనించిన దాసు నిర్ఘాంతపోయాడు. తన వేళ్ళని సాగదీసి ఆ రంధ్రాల మీద అన్చే ప్రయత్నం శక్తి కొద్దీ చేస్తున్నాడు. సాధ్యం కావడంలేదు.

ఇంతకాలం తనని ఆరాధించినట్టు నటించిన ఆ లీల ఎంత మోసం చేసిందో అప్పుడు అర్థమైంది దాసుకి.

వాయించమని నానా గొడవ చేస్తున్నారు జనం.

అసలే ఆవేశపరుడైన అతనిలో ఉడుకురక్తం మరింతగా వింతగా సలసలా మరుగుతోంది. శరీరమంతా స్వేదంతో నిండిపోతోంది. కడుపు క్రోధంతో రగులుకు పోతోంది. ఒక మహాగ్ని గోళం బద్దలయినప్పుడు పైకి పెల్లుబికే ఆవిర్లలా విడుస్తున్నాడు నిశ్వాసాన్ని.

అల్లకల్లోలంగా తయారైంది సభ. మరిక వాయించమని నానా గొడవా చేస్తున్నారు జనం.

ఎప్పుడూ తన జేబులో వుండే తాళాలగుత్తి బయటికి తీశాడు. వాటి మధ్యలో వుండే మడత చాకు తీసుకుని ఆ పిల్లనగ్రోవి రంధ్రాల మధ్య ఇమిడేలా తన రెండు చేతుల వేళ్ళమధ్యా కసిగా కోసి వేళ్ళని విడదీసి అనంతరం వాయించడం మొదలుపెట్టాడు.

ప్రఖ్యాత హిందూస్థానీ గాయకుడైన భీమ్‌సేన్ జోషి ఈ మధ్యనే కనిపెట్టిన "హిందోళ బహార్' అనే రాగాన్ని అత్యంత మనోహరంగా ఆ సంగీత సరస్వతే దిగివచ్చి చప్పట్లు చరిచేంత ఆవేశంగా రకరకాల స్థాయిలో వాయిస్తూనే వున్నాడు.

కసితో కోసిన తన వేళ్ళమధ్య రక్తం ధారలు ధారలుగా కారుతున్నా ఆపడంలేదు.

అపూర్వమూ, అత్యంత సుమధురమూ అయిన అతని సంగీతంలో విలీనమై పోయిన జనం అతని వేళ్ళమధ్యలోంచి కారి వేదికమీద పారుతున్న రక్తప్రవాహాన్ని గమనించడంలేదు.

అలా గంటసేపు వాయించి, మొదలుకే నరికిన మహాసంగీత వృక్షంలా ఆ వేదికమీద కూలిపోయాడు.

అంతసేపూ ఊహల్లోకి వెళ్లిపోయి అప్పుడే వాస్తవంలోకొచ్చిన పార్థసారథి వేదికమీద కెళ్ళి పడిపోయిన దాస్‌ని లేపే ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు. కానీ, అప్పటికే చాలా రక్తం పోయిన ఆ దాసు ఇక లేస్తాడో లేదో!!!

చైతన్యాన్ని కోల్పోయి రక్తం మధ్యలో పడిపోయి వున్న దాసు స్థితిని చూస్తూ ఆ డయాస్‌కి ఒక మూల నిలబడి వుంది లీల. ఆమె మనసు లోపలి గండశిలలో గుక్కెడు నీళ్ళూ స్రవించి ధారలుగా వర్షిస్తున్నా యామె కళ్ళలోంచి. ఆ దాసునే చూస్తూ గొణుక్కుంటుం దామె.

సరస్వతీదేవి ప్రత్యేకమైన వరాలిచ్చి ఈ లోకానికి పంపించిన దాసులాంటి వాళ్ళమీద దమనకాండ జరిపించి తను మాత్రమే ప్రభవించా లనుకోవడం కన్యాకుమారి కడలి కెరటాల్ని అరచేతుల్తో ఆపాలని చేసే ప్రయత్నంలాంటిది.

('స్వాతి' సపరివారపత్రిక 2-2-1996)*